

17. LECKE: BOSSZÚ HELYETT SZERETET JÉZUST NEM FOGADJÁK BE EGY SAMÁRIAI FALUBAN

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

(Lk 9,51–56)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Keresztyén Biblia Lexikon, Budapest, 1995; Eduard Schweizer, Das Evangelium nach Lukas, Göttingen 1986, Rainer Kessler: Az ókori Izráel társadalma, Történeti bevezetés, Budapest, 2011; Dr. Török István: Dogmatika, Amsterdam, 1985)

Samaritánusok:

Samária város és környéke lakóinak elnevezése. Egy keverék nép, amely izraelita és betelepült idegen népből jött létre. A samaritánusok a Jahve-tisztelet mellett megtartották a saját isteneik tiszteletét is, miközben az őslakosság egy része részt vett a jeruzsálemi istentiszteleten. A Garizím-hegyén építettek templomot. A papság eredetileg Jeruzsálemből származott, és belső ellentétek miatt hagyta el Jeruzsálemet. Mózes öt könyvét ismerték el kanonikusnak. A zsidók és a samaritánusok közötti gyűlölködés kölcsönös volt. Jézus nem kapcsolódik bele a gyűlölködésbe, hanem a samaritánusok hitét és magatartását szembeállítja a zsidók hitetlenségével és szeretet nélküli életgyakorlatával.

Történet bevezetése:

Az elutasítás története mintegy bevezetőként történik meg Jézus kereszthalála előtt. Ezzel vetítette előre Lukács, hogy Jézus kereszthalálát és feltámadását elutasítás is fogja kísérni. Az emberek nem fogják felismerni és megérteni. Jézus Krisztus halál feletti győzelme előtt elutasításon ment keresztül többször is. Erre példa ez a történet. Lukács az evangéliumában mindig kiemeli azokat az embereket, akik a társadalom kutasítottjai. És bemutatja, hogy Jézus hozzájuk különösen is figyelmes volt. De itt nem hallgatja el, hogy azért nem mindig fogadták Jézust be.

Jézust nem irányította a bosszúvágy, a harag. Aki Krisztust követi, ugyanezen az úton járhat. Jézus nem vonta kétségbe, hogy a tanítványok szavára valóban égi tűz szállt volna le, és pusztította volna el azt a falut. De a Krisztus követője nem él azokkal a lehetőségekkel, amelyekkel élhetne, ha az a másik ember kárára van. A krisztusi lelkületű ember a másik javát keresi akkor is, ha a másik ember akármi okból, tudatlanságból vagy ostobaságból, vagy bármi más okból elutasító, vagy bántó módon szól vagy tesz. A bosszú nem alternatíva. A lehetőség, hogy az elutasítás felelősségét arra hagyjuk, aki elutasít, és tovább megyünk, mint Jézus és a tanítványai.

51. vers:

Jézus Isten küldöttként pontosan tudta, hogy mi fog bekövetkezni az életében. Tudta, hogy három év után itt az idő, hogy bekövetkezzen a lényeg, amiért eljött. Szavai, tettei mind bevezetők voltak ahhoz a feladathoz, amit felemeltetésnek mond a Biblia. Ez a görög kifejezés (felemeltetés) egyetlen egyszer fordul elő a Bibliában. Azonban nem véletlen, hogy az evangélista nem a halálra, hanem a győzelemre helyezi a hangsúlyt. Beteljesedett, eljött az az idő, aminek meg kellett történnie Isten emberek iránti szeretete miatt. Az a kifejezés, hogy elhatározta, hogy felmegy Jeruzsálembe, szó szerint így fordítható le: tekintetét a Jeruzsálembe való bemenetelre fordította. Ez a kifejezést egy árnyalattal többet jelent, mint csak egy elhatározás, Jézus cselekedett. Szembenézett a jövőjével, azzal, ami a küldetésével együtt jár.

52. vers:

A követek szó görögül: 'angelos'. Jézus sokszor küldött maga előtt követőket, akik előkészítik az utat. Így küldte el a 12 tanítványt, és kettesével a 72 tanítványt (Lk 10,1kk.), majd jeruzsálemi bevonulása előtt két tanítványt is. Ebben az esetben nem a tizenkettő közül egyet küld, mert akkor úgy írta volna Lukács. Szó szerint úgy lehet fordítani a maga előtt kifejezést, hogy 'arca előtt' küldte el őket. Ebben a kifejezésben érezhetjük azt, hogy Jézus szembenéz mindennel. A küldöttek kérdés nélkül mennek a samáriai kis faluba.

53. vers:

Jézust nem fogadják el. Elutasítják. Nincs számára hely, mint a születésekor, azzal a különbséggel, hogy nem a lehetőség hiányzik, hanem az akarat. És ennek oka az, hogy Jézus Jeruzsálembe megy, vagyis Jeruzsálemhez tartozónak tartják Jézust. A samáriaiak előítélete akadályozza meg azt, hogy egy vissza soha nem térő lehetőséggel éljenek. Az előítélet miatt, akármennyi alapja is van, ebben az esetben a Világ Megváltójától fosztja meg a falu lakóit. Amikor elutasítják Jézust, akkor csak egyetlen egy dologra koncentrálnak: hova utazik Jézus. Ehhez a saját sérelmeiket kapcsolják. És a lényegét kihagyják: Miért megy Jézus Jeruzsálembe. Ha ugyanis beszéltek volna Jézussal, és megtudták volna, hogy azért megy Jeruzsálembe, hogy őértük is meghaljon, hogy a gyűlölet helyett szeretet legyen az emberi kapcsolatok alapja, akkor nem utasították volna el.

54. vers:

Az elutasításra a tanítványok haraggal reagálnak. Aki nem fogadja szeretettel Jézust, azt meg akarják ölni. Még azok szívéen is sebet üt az elutasítás, akik ott vannak Jézus közvetlen közelében, és már sokszor látták, hogy Jézus fegyvere a szeretet.

55. vers:

Jézus nem csak odafordult a tanítványokhoz, hanem megfordult. Ebben a kifejezésben benne van, hogy Jézus Jeruzsálem, azaz a kereszt felé fordul alapvetően. Előre néz a küldetés irányába. A legrégebbi kéziratok nem tartalmazzák azt, hogy mivel fedtte meg Jézus a tanítványokat.

56. vers:

Jézus meg akarja szabadítani az ember a bűneiből. Ez a történet azt is elmondja, hogy Jézust el lehet utasítani, nem kényszerít senkit az üdvösségre, a megszabadulásra. Ha elutasítják, másnak ajánlja fel a lehetőséget. A történet nem mondja el, de a másik helyen bizonyára befogadták őket.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* Kulcsár Éva: A serdülőkori fejlődés pszichológiai jellemzői, ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar Tanárképzési és továbbképzési Központ, Budapest, 2004.; Vajda Zsuzsanna: A gyermek pszichológiai fejlődése, Helikon Kiadó, Budapest, 2001.)

A serdülők jelentős testi, lelki, gondolkodásbeli változást élnek át. A hormonok fokozott termelődése hangulatingadozásokat okoz, a megváltozott testméretek pedig önértékelési zavarokhoz is vezethetnek. Az érzelmeiket hol intenzíven kifejezésre juttatják, hol rejtegetik a külvilág elől.

A kölcsönös perspektívaátvétel fejlődésével a gyermek egyre inkább el tud vonatkoztatni egy konkrét nézőponttól, képes nézőpontokat egyszerre szemlélni, azok

egymásra hatását elfogadni. Eközben a gyermek folyamatosan értékeli saját magát, saját gondolkodását, formálódik egyfajta önreflexió képessége.

Amikor a gyermek fejlődik abban, hogy saját gondolkodására, a saját és mások tettei mögötti érzelmekre és indítókokra reagál, kapaszkodót adhatunk neki a krisztusi lelkület alapjainak felmutatásával.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Kontrolláld a tetteid!

Kognitív: Arra való rámutatás, hogy Jézust nem irányította sem a bosszúvágy, sem a harag. Ő irányította a saját tetteit.

Affektív: A harag, bosszúvágy, megbocsátás és elengedés érzelmi háttere és hatása az életünkre.

Pragmatikus: Annak a gyakoroltatása, hogy a tanuló felismerje egy-egy tette mögött a haragot, bosszúvágyat és keresse annak a lehetőségeit, hogyan lehet ezeket elengedni és leküzdeni.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Beszélgetés: TK bevezető rajza alapján: Vajon mi történhetett a fiúkkal? Képzeljünk el egy helyzetet, ami miatt a leírtak szerint gondolkodnak! Milyen megoldásokat lehetne találni a helyzetükre? Gyűjtsünk érveket a különböző megoldások mellett!</p>	TK Nézeteltérés, bosszúállás, megbocsátás kérdéséről beszélgetés
Feldolgozási javaslat	<p>1. Jézus is került olyan helyzetbe, amikor megbántották, visszautasították</p> <p><u>Bibliai történet</u> Megfigyelési szempont: Figyeljétek meg, mit tett Jézus akkor, amikor megbántották, visszautasították!</p> <p>Olvassuk fel a történetet! Kérdezzük meg a tanulókat, mit figyeltek meg! A válasz összességében: Jézus nem állt bosszút.</p> <p>Írjuk fel a táblára a történet szereplőit: Falubeliek – tanítványok – Jézus Kérjük meg a tanulókat, hogy jellemezzék a magatartásukat! Mit tettek? Mi volt a szándékuk?</p> <p>A válaszok megbeszélésénél értelmezzük a történetet, emeljük ki: Falubeliek – visszautasították Jézust, ennek oka: a zsidók és a samáriaiak ellenségeskedése</p>	TK A történet megismerése, A szereplők szándékának, magatartásának megfigyelése

	<p>Tanítványok – bosszút akartak állni, ennek oka: haragjuk, felháborodásuk azon, hogy nem fogadták be Jézust Jézus – nem állt bosszút, ennek oka: az emberek iránti szeretete</p> <p>Kapcsolódó feladat: MFEI 1. A feladat segítségével a tanulók gyűjtsék össze önállóan a történet kulcsszavait! Írjuk fel az összegyűjtött szavakat a táblára! Próbálják meg a tanulók a kulcsszavakat használva, azokat megfelelő sorrendbe rakva elmondani a történetet!</p> <p>2. Te mit tehetsz, ha megbánt valaki? MFEI 2.: választás lehetőségek közül – maradhat önálló feladat MFEI 3.: imádság szövegét beszéljük meg – valaki olvassa fel hangosan az imádság szövegét, s beszéljük meg: Ti voltatok-e már hasonló helyzetben? Mit lehet tenni ilyenkor? Hogyan kapcsolódnak az ilyen helyzetek a tanult történethez? Emeljük ki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az imádság arra is lehetőség, hogy a harag helyett a szeretet győzhessen bennünk - A tetteink irányíthatók: Tudod-e?-rész kapcsolódása, amit el is olvashatunk <p>3. Aranymondás: „Az az indulat legyen bennetek, amely Krisztus Jézusban is megvolt.” (Fil 2,5)</p> <p>Mit jelent a krisztusi lelkület, krisztusi indulat? Kérjük meg a tanulókat, hogy az előző órán, az olvasmány-feldolgozásnál és a mai órán megbeszéltek alapján próbálják megfogalmazni röviden, mit jelent a krisztusi lelkület! Megerősíthetjük a válaszokban: szeretetteljes, szeretetre törekvő gondolkodás és cselekvés, türelmes, megbocsátó lelkület</p> <p>4. Bibliai Igék, amelyek példák a krisztusi lelkületre MFEI 4.: A tanulók válasszanak maguknak egy párt és páros munkában, megbeszélve a megoldást dolgozzanak. Olyan bibliai mondatokat értelmeznek, amelyek példát adnak a krisztusi lelkületre:</p>	<p>MFEI 1. feladat A történet feldolgozása kulcsszavak segítségével</p> <p>MFEI 2–3. feladat A harag és a bosszúvágy kezelése lehetséges módjainak összegyűjtése, a figyelem felhívása az imádság lehetőségére</p> <p>TK: Tudod-e?</p> <p>rámutatás az ige üzenetére: a krisztusi indulat legyen bennünk!</p> <p>MFEI 4. feladat MFEI 5. feladat</p> <p>Bibliai példák és mai helyzetek</p>
--	---	---

	<p>az ellenség szeretetéről, a haragról és a megbocsátásról, az aranszabály elvárásáról</p> <p>5. Mai példák, helyzetek</p> <p>MFEI 5.: Gondolkozzanak el a tanulók először önállóan a három élethelyzetről, és oldják meg a feladatot. A három szituáció előhozza a megbántottság esetén a válasz lehetőségének kérdését, a gúnyolódást, és a szülővel való konfliktushelyzetet.</p> <p>Az önálló munka után beszéljük meg, ki milyen megoldásokat talált: mit tenne ő, s vajon mi lenne Jézus tanácsa az adott helyzetben.</p> <p>6. Énekjavaslat: Amint vagyok... (RÉ21 713. d.)</p>	gyűjtése a krisztusi indulat szerinti cselekvéssel kapcsolatosan
Munkáltatás	<p>Kartonlapra írjuk fel az aranymondást, a lap másik oldalára a kulcsszót: „megbocsátás”. Tegyük a tarisznyába!</p> <p>Használhatjuk a tarisznyát és az összegyűjtött aranymondásokat az óra eleji ismétlésekhez:</p> <p>Vegyük elő, és beszéljük meg: mit találunk benne? Milyen üzenetre, vagy történetre emlékeztet az elővett mondat, kép, szimbólum?</p>	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 52–53. oldal

A képen látható:

- Illusztráció: négy fiú, fölöttük mondatok
- Rajz: térkép: Samária

A szöveg: Jézust nem fogadják be egy samáriai faluban.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Figyeljétek meg a képen látható fiúkat egyenként! Milyen a testtartásuk, az arckifejezésük és a gesztusaik? Mi olvasható le ezekből?
- Mi történhetett, hogy ezek a gondolatok megfogalmazódtak bennük?
- Olvassátok el az első gondolatot! Mire következtettek? Mi a véleményetek?
- Olvassátok el a második mondatot! Mire lehet ebből következtetni? Mi a véleményetek?
- Ki mellé álltok, kinek a gondolatával tudtok azonosulni? Miért?
- Figyeljétek meg részletesen a térképet! Keressétek meg Samáriát, Júdeát, Galileát! Mely népek laknak ezeken a helyeken? Milyen tenger öleli körül a földrészt? Nézzétek meg ezt a helyet a térképeteken! Mit találtok? Hasonlítsátok össze! Mire jutottatok?

- Samáriában milyen településeket láttok a tankönyv térképén? Jézus hol járhatott?
- Milyen messze van Samáriától Jeruzsálem? Becsüld meg hány napi járóföldre lehetett!

2. Szövegelemzés:

- Hova indult Jézus tanítványaival? Miért ment oda?
- Milyen népek laktak Samáriában? Mi volt a véleményük? Miért?
- Hol található a Garizím-hegy? Miért gondolták a samáriaiak, hogy csak itt lehet imádni Istent?
- Miért haragudtak a zsidókra?
- Miért kellett szállást kérni az utasoknak Samáriában?
- Miért nem fogadták be Jézust?
- Hogy reagáltak az elutasításra a tanítványok?
- Miért fedte meg őket Jézus? Mit mondott nekik? Mi a véleményed erről?
- Mit tett Jézus? Miért?
- Merre mentek tovább? Nézd meg a térképedet!
- Te voltál-e már olyan helyzetben, hogy elutasítottak? Mit éreztél és gondoltál?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz

„Az az indulat legyen bennetek, amely Krisztus Jézusban is megvolt.” (Fil 2,5)

- Mit jelenthet az indulat kifejezés ebben a mondatban?
- Milyen a krisztusi indulat szerinted? Gondolj a történetre!
- Hogy viselkedtek a tanítványok, mikor elutasították a samáriaiak?
- Mit mondott Jézus nekik?

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

MFEI 60. o. 1. feladat/MFGY 48. o. 1. feladat

A megtalálható kulcsszavak:

Samária, Jézus, tanítványok, követek, falu, harag, megbocsát

A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv (RÉ21): 133. zsoltár: Ímé, mily jó

Jézushoz Jöjjetek: 66. Nem erővel, erővel, hatalommal – kánon

Hittankönyv: 11. Elménket, értelmünket 202. dicséret 2–3. versei (+RÉ21)